

ČESKÁ REPUBLIKA

R O Z S U D E K

J M É N E M R E P U B L I K Y

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Karla Šimky a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobce: **FOLTÝN s. r. o.**, se sídlem V Osilkách 521/18, Praha 10, zastoupen JUDr. Ladislavou Palatinovou, advokátkou se sídlem Tovačovského 2784/24, Kroměříž, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 31, Brno, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 1. 2015, č. j. 1666/15/5200-11432-701607, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 21. 4. 2015, č. j. 11 Af 11/2015 – 30,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností ze dne 7. 5. 2015 se žalobce, jakožto stěžovatel, domáhá zrušení shora nadepsaného usnesení (dále jen „napadené usnesení“) Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), kterým bylo podle § 47 písm. c) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), městským soudem zastaveno řízení o žalobě proti shora označenému rozhodnutí žalovaného.

Městský soud usnesením ze dne 25. 3. 2015, č. j. 11 Af 11/2015 – 27, vyzval stěžovatele k úhradě soudního poplatku z podané žaloby proti rozhodnutí správního orgánu v částce 3000 Kč. Lhůtu pro zaplacení tohoto soudního poplatku přitom stanovil na deset dní od doručení usnesení stěžovateli. Ze soudního spisu městského soudu je zřejmé,

že k jeho doručení došlo dne 30. 3. 2015. Stěžovatel však ve stanovené lhůtě výzvě k zaplacení soudního poplatku za žalobu proti rozhodnutí správního orgánu nevyhověl. K zaplacení soudního poplatku nedošlo ani k datu právní moci napadeného usnesení, jímž městský soud řízení zastavil.

Dne 23. 4. 2015, kdy napadené usnesení nabylo právní moci, podal stěžovatel k poštovní přepravě žádost o osvobození od soudních poplatků adresovanou městskému soudu. Soudu bylo toto podání doručeno 27. 4. 2015. Žádost zdůvodnil tvrzením nedostatku finančních prostředků k zaplacení soudního poplatku spojeného s podáním žaloby. Městský soud nato stěžovateli přípisem ze dne 29. 4. 2015, č. j. 11 Af 11/2015 – 36, sdělil, že o jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků nebylo možno rozhodnout, neboť byla podána v den, kdy rozhodnutí o zastavení řízení již nabylo právní moci.

Proti usnesení městského soudu o zastavení řízení brojí stěžovatel včasně podanou kasační stížností. Činí tak s výslovným odkazem na ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. K tomu dále uvádí, že (městský) soud dospěl k rozhodnutí ve vadném řízení, během něhož byl (stěžovatel) zkrácen na svých právech dle Listiny základních práv a svobod, Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, Ústavy České republiky, Všeobecné deklarace lidských práv a Mezinárodního paktu o občanských a politických právech.

Dále stěžovatel dovozuje, že pokud by nebylo jeho kasační stížnosti vyhověno, byla by mu odňata poslední možnost domoci se svého práva, aniž by bylo jakkoli rozhodováno ve věci samé. Rovněž vyjadřuje své přesvědčení, že okolnost nezaplacení soudního poplatku mu nemůže bránit v uplatnění jeho zákonných práv, zvláště když nároky z žalob tohoto typu jsou v zákonné lhůtě prekludovány.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný upozorňuje, že se v případě, kdy bylo řízení před městským soudem zastaveno, nelze domáhat zrušení zastavujícího usnesení cestou ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., nýbrž za takových okolností lze uplatnit toliko kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Nadto dále podotýká, že postup městského soudu, kdy došlo k zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku za žalobu, je zcela v souladu se zákonem č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“), stejně jako ustanovením § 47 písm. c) s. ř. s. V úvahu nepřipadá ani žádost o prominutí zmeškání lhůty dle § 40 odst. 5 s. ř. s., neboť řízení již bylo pravomocně zastaveno.

Nejvyšší správní soud nejdříve zkoumal přípustnost kasační stížnosti dle dílu prvního, hlavy třetí, části třetí s. ř. s., a zjistil, že kasační stížnost je podána včas, osobou k tomu oprávněnou, řádně zastoupenou advokátem, směřuje proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví a opírá se o některý z důvodů vyjmenovaných § 103 odst. 1 s. ř. s. Kasační stížnost je proto přípustná.

Kasační stížnost není důvodná.

Jako důvod kasační stížnosti uvádí stěžovatel námitku nezákonnosti napadeného rozhodnutí ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Dle tohoto ustanovení platí, že kasační stížnost lze podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti

pokračování

nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé.

V dosavadní rozhodovací činnosti Nejvyššího správního soudu došlo k ustálení názoru, že proti usnesení krajského soudu, kterým bylo zastaveno řízení pro nezaplacení soudního poplatku spojeného s podáním správní žaloby, lze podat kasační stížnost jen z důvodu nezákonnosti tohoto rozhodnutí ve smyslu § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Pod tento důvod spadá také případ, kdy vada řízení před soudem měla nebo mohla mít za následek vydání nezákonného rozhodnutí o odmítnutí návrhu či zastavení řízení, a dále vada řízení spočívající v tvrzené zmatečnosti řízení před soudem (viz rozsudek NSS ze dne 10. 8. 2011, č. j. 1 As 31/2008 – 41, či rozsudek NSS ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 – 98, publ. pod č. 625/2005 Sb. NSS, všechna zde cit. rozhodnutí NSS jsou přístupná na www.nssoud.cz).

Dle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu posuzuje soud tvrzené důvody kasační stížnosti podle jejich obsahu, a nikoliv podle formálního označení. „Tyto důvody musí být svým obsahem podřaditelné pod některý z důvodů, které soudní řád správní v ustanovení § 103 odst. 1 jako důvody kasační stížnosti vymezuje. Pokud takové obsahové podřazení není možné, jedná se o důvody jiné, v § 103 odst. 1 s. ř. s. neuvedené (§ 104 odst. 4 s. ř. s.)“ (z usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 3. 2004, č. j. 1 As 7/2004 - 47). Není proto na překážku přípustnosti kasační stížnosti, opatřil-li stěžovatel chybně svou stížní argumentaci odkazem na důvod dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. namísto písm. e).

Z napadeného usnesení městského soudu a z listin tvořících součást jeho soudního spisu vyplývá, že stěžovatel nezaplatil soudní poplatek spojený s podáním žaloby proti rozhodnutí žalovaného současně s jejím podáním. Neučinil tak ani ve lhůtě městským soudem k tomu dodatečně stanovené, ani po jejím marném uplynutí. Dne 23. 4. 2015 podal k poštovní přepravě žádost o osvobození od soudních poplatků, adresovanou městskému soudu. Téhož dne mu přitom bylo doručeno napadené usnesení, kterým městský soud zastavil řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného. Žádost o osvobození od soudních poplatků byla městskému soudu doručena dne 27. 4. 2015.

Nejvyšší správní soud shledal, že kasační námitky stěžovatele neobsahují prakticky žádnou dostatečně konkrétní právní argumentaci. Stěžovatel zejména neuvádí, proč považuje napadené usnesení městského soudu za rozporné se zákonem a v čem spatřuje porušení kterých ustanovení výše jmenovaných předpisů či mezinárodních smluv. Z obsahu kasační stížnosti však vyplývá, že stěžovatel nesouhlasí s postupem městského soudu spočívajícím v nerozhodnutí o jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků a zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku.

Posouzení zákonnosti takového postupu městského soudu spočívá na zodpovězení otázky, zda je soud povinen rozhodnout o žádosti o osvobození od soudních poplatků za situace, kdy tato byla podána po vydání rozhodnutí o zastavení řízení, avšak ještě předtím, než toto rozhodnutí nabylo právní moci [k okamžiku nabytí právní moci doručovaného rozhodnutí soudu ve věcech správního soudnictví srov. zejm. rozsudek NSS ze dne 17. 4. 2008, č. j. 5 Afs 1/2007 – 172, kde zdejší soud zaujal názor, dle kterého „posledním okamžikem tohoto dne (tj. dne doručení) usnesení o zastavení řízení nabývá právní moci, stane

se tedy závazným a nezměnitelným, resp. nezvratitelným a poplatková povinnost zanikne“].

V rozsudku ze dne 22. 10. 2008, č. j. 1 As 31/2008 – 41, stejně jako v pozdějším rozsudku ze dne 10. 8. 2011, č. j. 1 As 74/2000 – 251, Nejvyšší správní soud dovodil, že v důsledku doručení žádosti o osvobození od soudních poplatků soudu před nabytím právní moci jeho usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku je třeba, aby soud své rozhodnutí zrušil *per analogiam* § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích, a aby o žádosti o osvobození od soudních poplatků v pokračujícím řízení rozhodl.

Ačkoli se v citovaných rozsudcích zdejší soud nezabýval výslovně otázkou, zda postačí toliko podání žádosti předtím, než dojde k nabytí právní moci usnesení o zastavení řízení, přičemž k doručení žádosti by došlo až několik dní poté, lze naproti výše odkázanému závěru dovodit, že pouhé podání žádosti není svou relevancí srovnatelné s včasným doručením takové žádosti soudu, pročež z něj nelze racionálním způsobem dovozovat povinnost soudu postupovat analogicky s § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích a zrušit pravomocné usnesení o zastavení řízení. Jen doručená žádost o osvobození od soudních poplatků je totiž srovnatelná se zaplacením soudního poplatku ve smyslu § 9 odst. 7 cit. zákona. Lze tedy uzavřít, že pro povinnost soudu rozhodnout o žádosti o osvobození od soudních poplatků není určující ani tolik časový údaj o podání této žádosti jako včasnost jejího doručení soudu, tedy zda byla tato žádost soudu doručena před nabytím právní moci usnesení o zastavení řízení.

Relevantní procesní okolnosti stěžovatelova případu přitom ani v nejmenším nenasvědčují potřebě přehodnotit tento názor. Od podání žaloby proti rozhodnutí žalovaného měl stěžovatel téměř dva měsíce příležitost k doručení žádosti o osvobození od soudních poplatků městskému soudu (poprvé současně s doručením žaloby dne 24. 2. 2015, naposledy dne 23. 4. 2015, kdy usnesení o zastavení řízení nabylo právní moci). O právu požádat o osvobození od soudních poplatků byl přitom stěžovatel výslovně poučen v rámci usnesení městského soudu, kterým byl vyzván k zaplacení soudního poplatku. Nadto Nejvyšší správní soud podotýká, že pokud se jedná o absenci informace stran času, ve kterém je možné soud požádat o osvobození od soudních poplatků, nelze tuto klást za vinu městskému soudu, neboť zákon pro tuto žádost žádnou lhůtu nestanoví. V dané souvislosti je případné poukázat na zásadu *vigilantibus iura scripta sunt* (práva patří bdělým). Stěžovatel měl dostatečný časový prostor k zajištění doručení jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků. Pokud jej nevyužil, nelze to přičítat k tíži městskému soudu a spatřovat tak v nerozhodnutí o opožděně doručené žádosti vadu řízení. Městský soud tudíž za daných okolností postupoval v souladu se zákonem, vydal-li usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku. Na tom nemůže ničeho změnit ani městskému soudu následně doručená žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků. Je třeba zdůraznit, že předmětem kasační stížnosti je usnesení o zastavení řízení; to bylo vydáno v souladu se zákonem.

Jelikož Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a že nejsou dány důvody pro zrušení napadeného usnesení pro vady zjišťované soudem z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), nezbylo než rozhodnout v souladu s ustanovením § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s., a kasační stížnost zamítnout.

pokračování

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, nemá tedy právo na náhradu nákladů řízení.

Žalovaný požadoval paušální náhradu nákladů ve výši 300 Kč podle ust. § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, v souvislosti s jedním úkonem právní služby (písemné vyjádření ke kasační stížnosti). Nárok na paušální náhradu nákladů dovozuje z ust. § 36 odst. 1 s. ř. s. a nálezu Ústavního soudu ze dne 7. 10. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 39/13. K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že rovnost účastníků řízení podle ust. § 36 odst. 1 s. ř. s. není narušena, pokud žalovanému správnímu orgánu není v soudním řízení správním, ve kterém měl plný úspěch, přiznána paušální náhrada nákladů řízení. Ve smyslu ust. § 13 odst. 1 a 3 advokátního tarifu náleží náhrada hotových výdajů účelně vynaložených v souvislosti s poskytnutím právní služby advokátovi, přičemž nedohodl-li se advokát s klientem na jiné paušální částce, činí tato částka 300 Kč za jeden úkon právní služby. Podle nálezu Ústavního soudu ze dne 7. 10. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 39/13, „[z]ásadu rovnosti účastníků řízení ve smyslu článku 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod naplňuje přiznání paušální náhrady coby náhrady hotových výdajů podle jejich demonstrativního výčtu v § 137 odst. 1 občanského soudního řádu i účastníkovi řízení, který advokátem zastoupen není, a to v situacích, v nichž by účastníkovi řízení zastoupenému advokátem byla přiznána taková náhrada podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu.“ A contrario z citovaného nálezu vyplývá, že paušální náhradu nákladů nelze přiznat účastníku řízení, pokud by mu paušální náhrada nákladů nepříslušela ani při zastoupení advokátem (rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2015, č. j. 10 Afs 259/2014 - 56, ze dne 17. 12. 2014, č. j. 1 Afs 226/2014 - 33, a ze dne 27. 11. 2014, č. j. 4 As 220/2014 - 20).

Taková situace zcela jednoznačně v dané věci nastala. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2007, č. j. 6 As 40/2006 - 87, publ. pod č. 1260/2007 Sb. NSS, „v případě, že v soudním řízení správním vystupuje jako účastník orgán veřejné správy v oboru své působnosti, není v zásadě důvodně vynaloženým nákladem, pokud se v takovém řízení nechá zastoupit. [...] Stejně tak Vrchní soud v Praze konstatoval, že povinnost správního úřadu jím vydané rozhodnutí hájit na soudě proti správní žalobě představuje samozřejmou součást povinností plynoucí z běžné správní agendy. Nelze proto spravedlivě žádat na žalobci, aby hradil náklady, vzniklé tím, že správní úřad udělil k zastupování plnou moc advokátovi.“ Podle citovaného rozsudku by odvolacímu finančnímu ředitelství nemohla být přiznána paušální náhrada nákladů, pokud by bylo zastoupeno advokátem, a proto ve smyslu citovaného nálezu mu tato náhrada nemůže být přiznána ani v případě, že zastoupeno není. Pro podporu výše uvedeného postupu srv. i aktuální judikaturu Nejvyššího správního soudu, např. rozsudky ze dne 29. 1. 2015, č. j. 10 Afs 259/2014 - 56, ze dne 17. 12. 2014, č. j. 1 Afs 226/2014 - 33, a ze dne 27. 11. 2014, č. j. 4 As 220/2014 - 20.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. července 2015

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu